

* * *

Διερωτώμαι γιατί ο Θίασος Ἀλίκης δὲν ἔκανε ἐναρξη τῶν παραστάσεων του μὲ τὴν κομεντί τοῦ κ. Μπόγρη. Ὅταν εἶδα ὅτι εἶχε προτιμήσει ἓνα ἔργο ξένο, καὶ μάλιστα ἐντελῶς ἀπροσάρμοστο στὶς δυνάμεις τῶν ἡθοποιῶν του, σκέφθηκα, γιὰ νὰ δικαιολογήσω κάπως τὴν ἐκλογή, ὅτι δὲν εἶχε ἀνακαλύψει γιὰ τὴν πρεμιέρα του κανένα κατάλληλο ἔργο, καὶ διάλεξε ἓνα στὴν τύχη, κι ὅτι ἀνέβαζε γιὰ τὴ δεύτερή του ἐμφάνιση τὸ «Μπουρίνι», μόνο ἀπὸ ἐκτίμηση πρὸς ἓνα νέο συγγραφέα ποὺ ἔδειξε κάποτε ὅτι ἔχει ταλέντο· εἶχα σχηματίσει τὴν ἐντύπωση ὅτι τὸ «Μπουρίνι» δὲν θὰ εἶχε καμιὰν ἀξία. Εὐτυχῶς, βρέθηκα μπροστὰ σὲ μιὰ πολὺ εὐχάριστη ἐκπληξη. Σύγχρονα, πιστοποίησα ὅτι ἐκείνοι ποὺ διευθύνουν τὸ Θίασο Ἀλίκης δὲν ξέρουν νὰ κρίνουν τὰ ἔργα ἐκ τῶν προτέρων, οὔτε νὰ ἀντιληφθοῦν τὸ ἴδιο τους συμφέρον...

Τὰ προηγούμενα ἔργα τοῦ κ. Μπόγρη ἔδιναν ὑποσχέσεις· τ' «Ἀρραβωνιάσματα» εἶχαν πλούσια σκηνικὴ κίνηση, συγκρατοῦσαν τὴν προσοχή, ἀλλ' ἡ ὑπόθεση ἦταν ὑπερβολικὰ μελοδραματικὴ καὶ ἡ διαγραφὴ τῶν χαρακτήρων κάπως ἀπλοϊκὴ· ἡ «Δράκαινα» παρουσίαζε ἓνα χαρακτήρα ἰδιόρρυθμο καὶ ἐνδιαφέροντα, ἀλλ' ὁ κ. Μπόγρης δοκίμαζε ἀκόμα περισσότερο παρὰ κατόρθωνε νὰ τὸν ἀναλύσει· ἡ «Δράκαινα» ἦταν ἀρκετὰ σχηματοποιημένη. Τὸ «Μπουρίνι» ἔχει ξεπεράσει τὸ στάδιο τῆς προσπάθειας. Εἶναι ἓνα ἔργο. Ἐὰν θέλει κανεὶς νὰ

τὸ κρίνει αὐστηρά, θὰ παρατηρήσει βέβαια ὅτι τοῦ λείπει ἡ πρωτοτυπία, ὅτι οὔτε ἡ τεχνικὴ του οὔτε τὸ περιεχόμενό του προσφέρουν νέα στοιχεῖα, ὅτι τοῦ λείπει ἐπίσης καὶ ἡ πνοή· ὅταν ὁ διάλογος θέλει νὰ γίνῃ λυρικός, δὲν συλλαμβάνει παρὰ μιὰν εὐκολὴ καὶ κακῆς ποιότητος ποίηση. Ὁ συγγραφεὺς ἱκανοποιεῖται μέσα στὸ πολὺ ἐκμεταλλευμένο καὶ πολὺ περιορισμένο πλαίσιο τῆς ἡθογραφίας· τὰ ἐλαττώματα αὐτὰ εἶναι ἀναντίρρητα σημαντικά, προπάντων σ' ἓνα νέο, ἀπὸ τὸν ὁποῖο δικαιολογημένα περιμένει κανεὶς ἔντονη δημιουργικὴ διάθεση καὶ ὁρμή. Ὡστόσο, σὲ μιὰν ἐποχὴ παρακμῆς ὅλης τῆς θεατρικῆς παραγωγῆς, καὶ ὄχι μόνο εἰδικὰ τῆς νεοελληνικῆς, δὲν νομίζω ὅτι εἶναι σωστὸ νὰ εἶναι κανεὶς ὑπερβολικὰ ἀπαιτητικός. Ὁ κ. Μπόγρης ἔδωσε ἓνα ἔργο πού στέκει, πού ἀκούεται ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ἴσαμε τὸ τέλος εὐχάριστα, πού οὔτε στιγμὴ δὲν κουράζει, δὲν προξενεῖ πλήξη, πού δὲν παρουσιάζει οὔτε μιὰ σκηνὴ ἀπίθανη, γελοία ἢ ἀσχημὴ. Τὸ Νεοελληνικὸ Θέατρο δὲν προσφέρει πολλὰς παρόμοιες πρεμιέρες. Τὰ ἐνθουσιώδη χειροκροτήματα, πού κάλεσαν ἐπίμονα τὸ συγγραφέα στὴ σκηνὴ στὸ τέλος τῆς κάθε πράξεως, ἦταν ἀπόλυτα δικαιολογημένα.

Τὸ «Μπουρίνι» εἶναι μιὰ κομεντί πολὺ καλοφτιαγμένη, καλοχτισμένη, ζυγισμένη, μὲ ἓνα διάλογο γοργὸ καὶ ζωνρό, πού δείχνει ὅτι ὁ κ. Μπόγρης εἶναι πιά ἐντελῶς κάτοχος τῆς θεατρικῆς τεχνικῆς, καὶ πού, μολονότι δὲν ξεφεύγει ἀπὸ τὸ στενὸ ἡθογραφικὸ πλαίσιο, ἔχει καὶ ἀρκετὰ ἐσωτερικὰ προσόντα: ἡ ὑπόθεση ἐξελίσσεται ἀβίαστα καὶ, μολονότι εἶναι ἀπλή, δὲν παρουσιάζει μονοτονία (μερικὲς σατιρικὲς σκηνές, ὅπου ὁ συγγραφεὺς καυτηριάζει ἔξυπνα τὴν πολιτικὴ ζωὴ τοῦ τόπου μας, προσκολλῶνται ἀρμονικὰ στὸ κεντρικὸ θέμα καὶ τὸ ποικίλουν), οἱ χαρακτῆρες, προπάντων οἱ δευτερεύοντες, γιὰ τὴν τὸ κύριον πρόσωπο, τὸ Μπουρίνι, παραμένει κάπως ἀκαθόριστο, διαγράφονται ἀναγλυφικὰ καὶ ἔχουν καὶ εὐλυγισία, τὸ φινάλε, πού ἀπέφυγε μιὰ λύση πολὺ ἐρωτικὴ καὶ θετικὴ, ἔχει ἀπειρὴ λεπτότητα.

Σε ένα νησί, έρχεται ένα κορίτσι από τας 'Αθήνας. Είτε γιατί ή 'Αθήνα τής έδωσε έναν άέρα, πού έπειδή είναι αλλιώτικος κάνει εξαιρετικήν έντύπωση, είτε γιατί έχει μέσα της τη δύναμη τής γοητείας, άναστατώνει τά παλικάρια τής οικογενείας. Χωρίς σχεδόν νά τó θέλει, προκαλεί δράματα. Στο τέλος άναγκάζεται νά φύγει. Τό μπουρίνι πέρασε. Οί καταστροφές πού άφησε είναι άραγε επανορθώσιμες; 'Ο συγγραφεύς αφήνει τούς θεατάς νά τó αποφασίσουν.

Συχνά ύπεστήριξα ότι τó «'Εθνικό Θέατρο» άδίκια κατηγορείται ότι παραγκωνίζει συστηματικά τά ελληνικά έργα. 'Υπεστήριξα ότι δέν άνεβάζει περισσότερα ελληνικά έργα έπειδή δέν υπάρχουν άξια νά άνεβασθούν.

Τό «Μπουρίνι» μέ διαφεύδει. *Αν είναι αλήθεια, όπως άκουσα νά λέγεται, ότι ύποβλήθηκε στο «'Εθνικό Θέατρο» κι ότι τó άπέρριψαν, τó «'Εθνικό Θέατρο» διέπραξε ένα τεράστιο σφάλμα. Έργα σάν τó «Μπουρίνι» είναι ύποχρέωσή του νά τά παρουσιάζει αυτό στο κοινό. Είναι καθήκον του νά ύποστηρίξει την ελληνική παραγωγή μόλις είναι κάπως άξιόλογο, νά τής δίνει τόν τρόπο νά έμφανισθεί όσο είναι δυνατό άρτιότερα.

Τό «Μπουρίνι» άδικήθηκε από τó θίασο 'Αλίκης. 'Αδικήθηκε κι από τó περιβάλλον, από τó θέατρο, πού είναι, όπως τó περιέγραψα κιόλας, άντιπαθέστατο, κι από τή σκηνή—ή σκηνοθεσία ήταν άρκετά έπιμελημένη και καλαίσθητη, άλλ' ή ένλώς μικροσκοπική σκηνή πλακώνει και τís σκηνογραφίες και τούς ήθοποιούς—κι από τούς ήθοποιούς. 'Ο θίασος κατέβαλε—όφείλει κανείς νά τó άναγνωρίσει—μιάν άξίεπαινη προσπάθεια, και έπειδή τó έργο ήταν σχετικά εύκολο νά παιχθεί, δέν τó παραμόρφωσε τόσο όσο είχε παραμορφώσει τή «Μιγκό». Είναι όμως άνεπαρκέστατος. Όλοι οί δεύτεροι ήθοποιοί δέν έχουν κανένα ταλέντο. Δέν παίζουν τούς ρόλους τους, απλώς τούς μεταδίνουν, όταν δέν τούς γελοιοποιούν. Μιά μόνη εξαίρεση: ή δ. Βολονάκη, μιá νέα, εύσυνείδητη ήθοποιός πού τώρα πρωτοεμφανίζεται και πού όχι μόνο κράτησε τó ρόλο της άλ-

λά, στιγμές, και τὸν δημιούργησε. Οἱ πρωταγωνιστοὶ ξεχώρισαν βέβαια ἀπὸ τὸ σύνολο, ἀλλ' ὄχι τόσο ὥστε νὰ ἀποκρύψουν τίς ἀτέλειές του. Ἡ ἱκανοποίηση ἀπὸ τὸ παίξιμό τους δὲν ὑπερνίκησε τὴν πολὺ ἐνοχλητικὴ ἐντύπωση ἀπὸ τὴν ἀντισθητικότατη ἔλλειψη ἁρμονίας. Ὁ κ. Λογοθετίδης (πόσες φορές θὰ ἀναγκασθῶ νὰ τὸ ἐπαναλάβω;) εἶναι ἓνας ἐξαίρετος ἡθοποιὸς μόνον ὅταν παίζει φάρσες· ἡ Κὰ Ἀλίκη ἔχει πολλὰ προσόντα ἀλλὰ περιορισμένα. Ἐπιτυγχάνει μόνον ὅταν παίζει ρόλους κοριτσιῶν καθόλου συνθετικούς. Στὸ «Μπουρίνι» ἔπρεπε νὰ εἶναι ἡ γυναίκα ποὺ σχεδὸν ἄθελά της γοητεύει καὶ γεμίζει τὴ σκηνὴ καὶ συναρπάζει μὲ τὸ θέλητρό της ὅλο τὸ θέατρο, καὶ νὰ ὁλοκληρώσει μὲ τὴ δημιουργία της τὸ χαρακτήρα ποὺ ὁ συγγραφεὺς διέγραψε κάπως ἀμυδρά· κατόρθωσε ἀπλῶς καὶ μόνον νὰ κρατήσῃ τὸ ρόλο της. Ὁ ἥρωας τῆς βραδιᾶς ἦταν, μαζὶ μὲ τὸν κ. Μπόγρη, ὁ κ. Μουσούρης. Ἐκεῖνος εἶχε ξαναβρεῖ τὸν καλὺτερον ἑαυτό του· εἶχε ὑπερνικήσῃ τὴ μονοτονία καὶ τὸ στόμφο ποὺ τώρα τελευταῖα ἀδυνατίζουν τὸ παίξιμό του. Εἶχε ἐξοχες στιγμές, κι ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ἴσαμε τὸ τέλος καμιά παραφωνία.

* * *